

Tiedote 12.12.2023

90-vuotiaan Gösta Serlachiuksen taidesäätiön historia ilmestyi

Gösta Serlachiuksen taidesäätiön historia *Nimeään kantava* on ilmestynyt tasan yhdeksänkymmentä vuotta taidesäätiön perustamisen jälkeen. Historiassa paneudutaan säätiön ja sen taidekokoelman vaiheisiin erityisesti kolmen Serlachius-sukuisen patruunan aikana 1910-luvulta 2000-luvulle.

Vuorineuvos Gösta Serlachius (1876–1942) perusti nimeään kantavan taidesäätiön joulukuussa 1933 turvataksaan kasvavan taidekokoelmansa ja rakentaakseen kansainväliset vaatimukset täyttävän taidemuseon Mänttään. Sota-aika ja vuorineuvoksen kuolema 1942 sekoittivat kuitenkin suunnitelmat.

Museohanke toteutui lopulta sodan jälkeen 1945, kun vuorineuvoksen perilliset ja hänen leskensä Ruth Serlachius avasivat Joenniemen kartanon alakertaan taidemuseon. Kartanossa on esitely siitä lähtien Serlachiuksen taidekokoelmia.

Serlachius-museoiden tutkija, FL Helena Hänninen halusi kertoa nimenomaan taidekokoelman tarinan. Siksi historia alkaa jo 1900-luvun alkuvuosista, jolloin Mäntän toinen patruuna Gösta Serlachius alkoi kartuttaa kokoelmaansa.

Historiassa nostetaan esiin monia vähälle huomiolle jääneitä, merkittäviä yksityiskohtia taidesäätiön vaiheista. Eräs sellainen oli Gösta Serlachiuksen kiinnostuminen Helsingin Taidehallihankkeesta vuonna 1916. Jos se olisi toteutunut alkuperäisten suunnitelmien mukaan, Serlachiuksen taidekokoelma saattaisi olla Mäntän sijaan Helsingissä.

Taidesäätiön historia on ennen muuta taiteen keräämisen, tutkimuksen ja esittelemisen historiaa. Gösta Serlachius lahjoitti perustamalleen säätiölle noin 220 omaa teostaan ja myöhemmin lisää. Nykyisin taidesäätiön kokoelmiin kuuluu yli 10 000 teosta.

Taidekokoelman lisäksi G. A. Serlachius -yhtiöön, talouteen ja museorakennuksiin liittyvät aiheet ovat tärkeässä osassa. Historia pohjautuu laajaan arkistoinnista: taidesäätiön pöytäkirjoihin, vuosikertomuksiin, kirjeisiin ja lehtiartikkeleihin.

G. A. Serlachius-yhtiön ja taidesäätiön tiivis suhde

Gösta Serlachius lahjoitti taidesäätiön toiminnan turvaamiseksi huomattavan määrän Serlachius-yhtiön osakkeita ja omistamiaan kiinteistöjä. Taidesäätiö olikin yhtiön suurin osakkeenomistaja, ja sen toiminta oli vuosikymmeniä tiivisti kytköksissä yhtiöön.

Vuorineuvos R. Erik Serlachiuksen (1901–1980) pitkä kausi taidesäätiön johdossa on aiemmin jäänyt vähemmälle huomiolle. Kuitenkin juuri hänen puheenjohtajakaudellaan taidesäätiön toiminta vakiintui ja ammatillistui. Säätiön taidekokoelma kasvoi ammattilaisten avustuksella.

Nimeään kantava – Gösta Serlachiuksen taidesäätiö ja sen kokoelma kertoo tärkeimmistä näyttelyistä, joita säätiön kokoelmasta on toteutettu vuosikymmenien kuluessa niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Joenniemen kartanon peruskorjaus nykyaikaiseksi museoksi 1980-luvulla sekä Serlachius-yhtiön entisen pääkonttorin ostaminen ja peruskorjaaminen museoksi 2000-luvun alussa olivat merkittäviä virstanpylväitä.

G. A. Serlachius -yhtiön ja Metsäliiton Teollisuuden fuusio vuonna 1986 aiheutti suurta epävarmuutta myös taidesäätiössä. Epäiltiin jopa, siirtyisikö taidesäätiön kokoelma fuusiossa syntyneelle Metsä-Serlalle. Uuden yhtiön rooli taidesäätiössä estettiin muuttamalla säätiön sääntöjä. Yhtiön mandaatilla taidesäätiön hallinnossa olleet jäsenet valitsi siitä lähtien Serlachiuksen sukuyhdistys.

Taloudellisesti vaikeimpia aikoja taidesäätiö eli 1990-luvun alussa, kun lama romahdutti talouden perustana olleiden Metsä-Serlan osakkeiden arvon. Säätiön pieni henkilökunta lomautettiin talveksi, ja harkittiin jopa joidenkin teosten myyntiä toiminnan turvaamiseksi.

Taidesäätiön talouden vakautti Mäntän viimeinen Serlachius-sukuinen patruuna Gustaf Serlachius (1935–2009). Hänen jälkeensä kääntyi uusi lehti myös taidesäätiön toiminnassa. Organisaatiouudistus, entistä laajempaan näyttelytoimintaan tähtäävä strategia ja uuden museon rakentaminen aloittivat vuonna 2009 aikakauden, jota voidaan arvioida historiantutkimuksen näkökulmasta vasta vuosien päästä.

Nimeään kantava – Gösta Serlachiuksen taidesäätiö ja sen kokoelma

Kirjoittaja: Helena Hänninen, Pauli Sivonen (esipuhe)

Kustantaja: Kustannusosakeyhtiö Parvs

Sivuja: 304

Serlachius-museoiden julkaisuja 95

Kirjaa myydään Serlachiuksen verkkokaupassa: <https://kauppa.serlachius.fi/kirjat/historia/nimeaan-kantava-761.html>

Taidesäätiö juhlii avoimin ovin tammikuussa 2024

Gösta Serlachiuksen taidesäätiön 90-vuotista taivalta ja Nimeään kantava -historiateoksen julkaisua juhliitaan avoimin ovin lauantaina 20. tammikuuta klo 12–18 Serlachius-museo Götassa. Luvassa on maksuttomia draama- ja erikoisopastuksia sekä kakkukahvit kaikille kävijöille.

Lisää ohjelmasta: <https://serlachius.fi/tapahtumat/taidesaation-90-vuotisjuhla/>

Tiedotteet ja kuvat: <https://serlachius.fi/media>

Lisätiedot: Helena Hänninen, tutkija, p. 040 832 1692, helena.hanninen@serlachius.fi

Serlachius sosiaalisessa mediassa: [Facebook](#), [Instagram](#), [X](#), [YouTube](#), [LinkedIn](#)